

Ersättning för ekologisk produktion 2023 - 2027

April 2023/LL/v.2

Detta är en sammanfattning av åtagandet om ekologisk produktion. Läs noggrant villkoren för erhållande av ersättning innan du gör din ansökan.

En del av villkoren för erhållande av ersättning för ekologisk produktion finns i CAP-strategiplanen som har godkänts av EU-kommissionen. Motsvarande nationella rättsakter har dock ännu inte antagits. I detta dokument presenteras villkoren utgående från utkastet till nationella förordningar.

Innehållsförteckning

Ersättning för ekologisk produktion

Vad krävs för att jag ska kunna ingå ett åtagande om ekologisk produktion?	1
Vad innebär åtagandet?	2
Skiftesvisa frivilliga komplement	3
Ersättningsnivåer	11
Möjliga ändringar under åtagandeperioden	12

Vad krävs för att jag ska kunna ingå ett åtagande om ekologisk produktion?

Du ska

- ha fyllt 18 år senast 31.12 året före du ingår åtagandet
- uppfylla villkoren för en aktiv jordbrukare
- bedriva jordbruksverksamhet
- uppfylla kraven i villkorligheten

Åkermark

Du ska ha minst tre hektar ersättningsberättigad åkermark i din besittning under hela åtagandeperioden. Ingår du ett åtagande om enbart ekologisk fruktodling ska du under hela åtagandeperioden ha i din besittning minst 0,50 hektar ersättningsberättigad åkermark på vilken du odlar frukt.

Anslutning till kontrollsystemet för ekologisk produktion

Du ska vara ansluten till kontrollsystemet för ekologisk produktion och finnas i registret över de producenter och fastigheter som efter ansökan konstaterats uppfylla kraven för ekologiskt framställda jordbruksprodukter. Landskapsregeringen för in dig i registret förutsatt att du har blivit godkänd i kontrollen.

Anmäl dig till registret senast den 30 april det är då du ingår åtagandet om du inte redan är ansluten.

Utbildning

Du ska ha tillräckliga kunskaper i ekologisk produktion.

Har du inte under åren 2014 – 2022 haft ett åtagande om ekologisk produktion och deltagit i alla 4 kursdagar ska du gå en minst fyra dagar lång grundkurs i ekologiska produktionsmetoder innan du ingår åtagandet. Om gården drivs av en sammanslutning ska den som ansvarar för gårdens skötsel gå kursen.

Gå kursen senast 30 april det år då du ingår åtagandet och bifoga kursintyget till din ansökan i Vipu-tjänsten när du gör din årliga stödansökan.

Vad innebär åtagandet?

Åtagandet om ekologisk produktion är ett femårigt åtagande. Åtagandeperioden börjar 1.5 det år som åtagandet ingås. Ett åtagandeår omfattar perioden 1.5 – 30.4.

Du ska under hela åtagandeperioden följa de produktionsvillkor som anges i EU-förordningen om ekologisk produktion och i de kompletterande författningarna.

Du kan ingå ett åtagande som endast omfattar åkermark eller ett åtagande som omfattar både åkermark och husdjur. Du kan inte ingå ett åtagande som endast omfattar husdjur.

Areal

Ditt åtagande ska under hela åtagandeperioden omfatta

- minst 3 hektar ersättningsberättigad åkermark eller
- minst 0,5 hektar ersättningsberättigad åkermark på vilken frukt odlas

Arealen som omfattas av åtagandet ska vara godkänd i kontrollsystemet för ekologisk produktion från början av åtagandeperioden och du ska odla arealen enligt ekologiska produktionsmetoder. Du kan ta med areal som är i omställning till ekologisk produktion och areal som redan är omlagd men du kan inte ta med areal som du kommer att lägga om i ett senare skede. Sådan areal kan du eventuellt foga till ditt åtagande senare under åtagandeperioden.

Du kan ta med skiften i gemensamt bruk men då måste alla som odlar skiftet bedriver ekologisk produktion på skiftet.

I åtagandet kan inte ingå sådan mark som ingår i ett gårdsomfattande miljöåtagande eller i ett åtagande om anläggning av gräsbevuxna skyddszoner.

Växtföljd

På arealen som ingår i ditt åtagande ska du tillämpa en ändamålsenlig växtföljd enligt de ekologiska produktionsreglerna. Skiften på vilka en ändamålsenlig växtföljd inte kan iakttas kan inte ingå i åtagandet. Ingen växtföljd behövs på de arealer som odlas med permanenta grödor eller jordgubbar.

Husdjur

Bedriver du husdjursproduktion som är godkänd i kontrollsystemet för ekologisk produktion kan du ingå ett åtagande som omfattar både växtodling och husdjursproduktion.

Ett åtagande om ekologisk husdjursproduktion kan omfatta nötdjur, får, getter, svin och fjäderfän som du eller dina familjemedlemmar innehar.

Du måste under kalenderåret ha minst tre djurenheter för att kunna erhålla ersättning för ekologisk husdjursproduktion. Djuren omräknas till djurenheter med hjälp av följande koefficienter:

Djurgrupper	Koefficient
nötkreatur	
- tjurar, stutar, dikor, dikokvigor, mjölkkor och andra nötkreatur över 2 år 1)	1,00
- tjurar, stutar, dikor, dikokvigor, mjölkkor och andra nötkreatur, 6 månader – 2 år 1)	0,60
- tjurar, dikor, dikokvigor, mjölkkor och andra nötkreatur under 6 månader 1)	0,40
får och getter	
- tackor, hongetter, baggar, bockar	0,20
- lamm och killingar minst 2 månader	0,06
svin	
- suggor	0,50
- andra svin, grisar 0 – 3 månader 2/3 av åldersgruppen	0,30
fjäderfä	
- kalkoner, gäss, ankor, änder, fasaner, moderdjur av änder och fasaner, moderdjur av ankor och gäss,	0,03
- broilrar,	0,007
- värphöns	0,014
- broilermödrar	0,02
- moderdjur av kalkon	0,05

Kompletterande utbildning

Du ska under åtagandeperioden delta i en kursdag i ekologiska produktionsmetoder. Har du också ett åtagande om ekologisk husdjursproduktion ska du delta i en kursdag om ekologisk husdjursproduktion

Skiftesvisa frivilliga komplement

Till ditt åtagande om ekologisk produktion kan du välja följande skiftesvisa komplement.

- [odling av markförbättrande växter och saneringsväxter](#)
- [odling av fånggröda](#)
- [alternativa växtskyddsmedel i trädgårdsodling](#)
- [främjande av cirkulär ekonomi](#)
- [odling av dragväxter för bin](#)

Du kan välja åtgärderna årligen och de kan variera från år till år.

Odling av markförbättrande växter och saneringsväxter

Varför betalas ersättning?

Odling av markförbättrande växter och saneringsväxter ska bidra till målsättningen att förbättra markstrukturen, markens vattenhushållning och markens produktionsförmåga. Genom att odla dessa växter blir växtföljden mer varierande vilket även bidrar till förebyggande av växtsjukdomar och skadegörare som förorsakas av en ensidig växtföljd.

Vad innebär åtgärden?

Du kan erhålla ersättning för odling av markförbättrande växter och saneringsväxter på sådana skiften som det föregående året har odlats med en ettårig produktionsgröda. Även om skiftet odlades av någon annan året innan tas den odlare grödan föregående år i beaktande.

Vilka växter kan odlas som markförbättrande växter och saneringsväxter?

Som markförbättrande växter kan du odla

- oljerättika
- bearbetningsrättika
- lusern
- luddvicker
- fodervicker
- vitsenap
- sötväppling
- cikoria
- humleblomster
- solros
- blek taggborre
- växtbestånd av kummin under det första året
- en blandning av dessa.

Du kan inte odla markförbättrande växter som bottengröda till en gröda vars skörd bärgas, efter produktionsväxten som fånggröda eller tillsammans med produktionsgrödan.

Som saneringsväxter kan du odla

- oljerättika
- bearbetningsrättika och bearbetningsrädisa
- vitsenap
- tagetes
- en blandning av dessa.

De markförbättrande växterna och saneringsväxterna ska sås på våren och det är tillåtet att gödsla dem i samband med sådd.

När får jag avsluta växtligheten?

En markförbättrande växt och en saneringsväxt får vändas in i jorden tidigas två månader efter sådd. Under växtperioden får du slå eller krossas växtligheten och du får utnyttja växtmassan.

Hur står areal måste jag odla?

Du ska odla sanerings- eller markförbättrande växter på minst 0,50 hektar för att du ska få ersättning. Du behöver inte odla sanerings- eller markförbättrande växter varje år. De år som du odlar sanerings- och markförbättrande växter kan du ansöka om ersättning elektroniskt i Vipu-tjänsten i samband med att du gör din årliga stödansökan. I Vipu-tjänsten kan du få reda på den areal som du kan få ersättning för.

Kan jag kombinera åtgärden med någon annan skiftesvis åtgärd?

Du kan för samma skifte välja också

- Främjande av cirkulär ekonomi

Odling av fånggröda

Varför betalas ersättning?

Odling av fånggrödor ska bidra till målsättningen att främja kolbindningen, vattenskyddet och åkernaturens mångfald samt förbättra åkermarkens struktur.

Vad innebär åtgärden?

Du kan erhålla ersättning om du sår in en fånggröda på sådana skiften på vilka det växer en ettårig jordbruksväxt eller en ettårig trädgårdsväxt. Du kan inte så in en fånggröda i en vallväxt.

Vilka växter kan jag så som fånggröda?

Som fånggröda kan du odla

- italienskt rajgräs eller ett annat vallgräs
- klöver eller en annan vallbaljväxt
- en blandning av flera växtarter. Högst tio procent av fröblandningens vikt kan bestå av andra blommande ettåriga växter än vallbaljväxter.

Fånggrödan får inte bestå av enbart kvävefixerande växter.

På skiften som du odlar ettåriga trädgårdsväxter eller tidig potatis kan du som fånggröda så in också

- honungsfacelia
- oljerättika
- bearbetningsrättika

Du kan odla spannmål som fånggröda endast på sådana skiften på vilka du under samma år har odlat tidig potatis eller tidiga grönsaker.

När och hur ska jag så fånggrödan?

Du kan så fånggrödan som en bottengröda i huvudgrödan. Så då fånggröda antingen i samband med att du sår huvudgrödan eller senast på spannmålets broddstadium. Du får gödsla skiftet i enlighet med bestämmelserna som gäller för huvudgrödan.

Du kan så en fånggröda också efter att huvudgröda är skördad eller före skörden. Då får du inte gödsla fånggrödan.

Så fånggrödan senast den 15 augusti. Sådden ska ske så att växtligheten täcker hela jordbruksskiftet.

När får jag avsluta en fånggröda och hur?

Du får avsluta fånggrödan med växtskyddsmedel tidigast den 15 september. Du får bearbeta växtligheten tidigast den 1 oktober.

Om du sår en höstsådd gröda vars skörd du kommer att bärga kan du avsluta fånggrödan och bearbeta skiftet tidigare. Fånggrödan ska dock finnas på skiftet i minst sex veckor.

Hur stor areal måste jag odla?

Du ska odla fånggröda på minst 1,00 hektar för att du ska få ersättning. Du behöver inte odla fånggröda varje år. De år som du odlar fånggröda kan du ansöka om ersättning elektroniskt i Vipu-tjänsten i samband med att du gör din årliga stödansökan.

Du kan erhålla ersättning för odling av fånggröda för högst 30 % av den ersättningsberättigande arealen på din gård.

Kan jag kombinera åtgärden med någon annan skiftesvis åtgärd?

Du kan för samma skifte välja också

- alternativa växtskyddsmetoder i trädgårdsodling
- främjande av cirkulär ekonomi

Alternativa växtskyddsmetoder i trädgårdsodling

Varför betalas ersättning?

Användning av alternativa växtskyddsmetoder i trädgårdsodling ska bidra till målsättningen att minska användningen av växtskyddsmedel, minska näringsläckaget som sker genom erosion och förbättra markstrukturen genom det organiska materialet.

Vad innebär åtgärden?

På skiften med fleråriga växter ska du under växtperioden ha organisk eller biologiskt nedbrytbar marktäckning eller gräs som klipps.

Du ska genomföra åtgärden på hela jordbruksskiftet.

Du kan ha täckmaterial både i raderna och i radmellanrummen eller endast i raderna eller i radmellanrummen. Du ska täcka markytan i raderna med något av följande täckmaterial

- halm
- flis
- gräsklipp
- biologiskt nedbrytbar film
- täckpapper
- annat organiskt material.

Radmellanrummen ska du antingen beså med gräs som du klipper eller täcka dem med någon annan organisk marktäckning som inte är skadligt för jordmånen. Marktäckningen mellan raderna kan också bestå av en blomsterrensa som slås efter blomningen.

Täckmaterialet i de täckta raderna eller täckmaterialet i radmellanrummen ska täcka minst 90 procent av markytan.

På dessa skiften får du inte använda växtskyddsmedel för bekämpning av ogräs.

Anteckna i de skiftesvisa anteckningarna uppgifter om åtgärderna under växtperioden.

Gör upp en förhandsplan

I början av växtperioden ska du för varje jordbruksskifte och växt utarbeta en förhandsplan för de alternativa växtskyddsmetoderna som du har valt. Gör planen senast den 31 maj.

Av planen ska framgå i vilka situationer den alternativa växtskyddsmetoden kan kompletteras med andra metoder. Användningen av andra metoder ska alltid basera sig på en tillräckligt lång uppföljning av den alternativa metodens effekt och på ett konstaterat behov av komplettering. Anteckna dessa i de skiftesvisa anteckningarna.

Under vilken perioden måste jag ha marktäckning?

Du ska täcka markytan med täckmaterial senast den 30 juni. Så gräset i radmellanrummen senast den 30 juni. Grästäckningen ska vara täckande senast vid tidpunkten för skörd. Gräset i radmellanrummen ska hållas kort genom att det klipps tillräckligt ofta under växtperioden.

Bevara marktäckningen fram till odlingsväxtens skörd.

Hur stor areal måste jag odla?

Du ska genomföra alternativa växtskyddsmetoder på minst 1,00 hektar för att du ska få ersättning. Du behöver inte genomföra åtgärden varje år. De år som du genomföra alternativa växtskyddsmetoder kan du ansöka om ersättning elektroniskt i Vipu-tjänsten i samband med att du gör din årliga stödansökan.

Kan jag kombinera åtgärden med någon annan skiftesvis åtgärd?

Du kan för samma skifte välja också

- Främjande av cirkulär ekonomi

Främjande av cirkulär ekonomi

Varför betalas ersättning?

Åtgärden ska leda till ett ökat utnyttjande av jordbrukets biomassa och övriga biomassa i samhället och till ett ökat samarbete mellan husdjursgårdar och växtodlingsgårdar. Åtgärden ska bidra till målsättningen att förbättra markens struktur, vattenhushållning och kulturtillstånd samt till att minska ammoniakutsläppen och näringsläckaget vid stallgödselspridningen.

Vad innebär åtgärden?

I åtgärden finns två olika alternativ. Du ska antingen

- 1) på åkerskiften sprida
  - flytgödsel
  - urin
  - vätskefraktion som separerats från flytgödsel eller
  - flytande organiska gödselmed placering eller nedmyllade utrustning eller
- 2) tillföra åkerskiftet organiskt material som har en torrsubstanshalt på minst 20 procent.

Använd endast sådana gödselpreparat och organiska material som är tillåtna i ekologisk produktion.

I båda alternativen ska du välja materialet utgående från spridningsplatsen så att den hösta tillåtna mängden kväve och fosfor inte överskrider med den minimimängd material som du måste sprida per hektar. De högsta tillåtna mängderna kväve och fosfor finns i Guiden om villkorlighet. Minimimängden som du måste sprida framgår nedan.

Du ska med hjälp av ett överlåtelseavtal, ett kvitto eller en fraktsedel kunna påvisa näringsinnehållet samt produkten, leverantören och mängden i fråga om sådant material som kommer någon annanstans ifrån än från din egen gård.

Anteckna i dina skiftesvisa anteckningar de ämnen som du har spridit och mängderna.

Måste jag bedriva husdjursproduktion för att kunna välja åtgärden?

Du behöver inte bedriva husdjursproduktion för att kunna välja åtgärden. Har du ingen egen djurproduktion kan du skaffa gödselmedlen eller det organiska materialet från en annan gård eller producent.

Spridning med placerande eller nedmyllande utrustning

Sprid flytgödseln, urinen och de motsvarande flytande organiska gödselmedlen på något av följande sätt

- med en utrustning som placerar ämnet i marken genom att skära en skåra i markens yta dit ämnet rinner ner eller sprutas in
- med en myllningsutrustning som är kopplad till enheten som sprider ut ämnet.

I växande gröda kan du använda slangspridare som placerar ämnet ner i växtligheten.

Tillförsel av organiskt material

Med organiskt material avses

- organiska gödselmedel
- organiska jordförbättringsmedel
- blandningar av organiska gödselmedel och jordförbättringsmedel
- fast gödsel eller komposterad gödsel som skaffats från en annan gård för nyttobruk
- torr fraktion som separerats från stallgödsel

Du kan som organiskt material inte sprida fast gödsel som kommer från din egen gårdsbruksenhet.

Du får inte samtidigt både leverera och ta emot organiskt material med undantag av sådant organiskt material som har bearbetats i en biogasanläggning.

Minimimängd som måste spridas

Sprid minst följande mängder

- minst 15 kubikmeter per hektar av de ämnen som ska spridas med en utrustning som placerar eller myllar in ämnet i marken
- minst 10 kubikmeter per hektar av det organiska materialet med en torrsbstanshalt på minst 20 procent
- minst 5 kubikmeter per hektar av ämnen med hög näringshalt vars fosforhalt är minst 3 kilogram per kubikmeter

På hur stor areal måste jag sprida gödselmedel eller organiskt material?

Du ska genomföra åtgärden på minst 1,00 hektar för att du ska få ersättning. Du behöver inte genomföra åtgärden varje år. De år som du genomföra åtgärden kan du ansöka om ersättning elektroniskt i Viputjänsten i samband med att du gör din årliga stödansökan. Du anmäler på hösten i samband med höstanmälan de skiften på vilka du har spridit gödselmedel eller organiskt material.

Kan jag kombinera åtgärden med någon annan skiftesvis åtgärd?

Du kan för samma skifte välja också

- Odling av markförbättrande växter och saneringsväxter
- Odling av fånggröda
- Alternativa växtskyddsmetoder i trädgårdsodling

- Odling av dragväxter för bin

Observera att du inte kan kombinera dessa alla med varandra på samma skifte.

Odling av dragväxter för bin

Varför betalas ersättning?

Dragväxter som odlas i syfte att erbjuda pollinerande insekter föda bidrar till målsättningen att öka mångfalden i jordbrukslandskapet, att göra växtföljderna mera varierande, främjar kolbindningen och förbättrar åkermarkens struktur.

Vad innebär åtgärden?

Du ska i renbestånd odla

- honungsfacelia
- humleblomster
- malva
- stockros
- solros
- blåklint
- rödklint

Bevara växtligheten tills blomningen är avslutad.

Hur står areal måste jag odla?

Du ska odla dragväxter för bin på minst 1,00 hektar för att du ska få ersättning. Du behöver inte odla dragväxter varje år. De år som du odlar dragväxter kan du ansöka om ersättning elektroniskt i Vipu-tjänsten i samband med att du gör din årliga stödansökan.

Kan jag kombinera åtgärden med någon annan skiftesvis åtgärd?

Du kan för samma skifte välja också

- Främjande av cirkulär ekonomi

Hur anmäler jag de frivilliga skiftesvisa åtgärderna?

Du anmäler de frivilliga skiftesvisa åtgärderna årligen i samband med att du gör din stödansökan i Vipu-tjänsten. Åtgärderna kan variera från år till år och du förbinder dig inte att genomföra någon åtgärd under hela åtagandeperioden.

Har du valt Främjande av cirkulär ekonomi ansöker du om utbetalning på våren i samband med att du gör din stödansökan men du anmäler på hösten i samband med höstanmälan de skiften på vilka du har spridit gödselmedel eller organiskt material.

Ersättningsnivåer

Ersättningsnivåerna visas i tabellen.

Åtgärd	Euro/ha
Ekologisk växtproduktion	
- växtproduktion ink. Gröngödslingsvall	260
- trädgårdsväxter och matpotatis	650
- vall	45
Ekologisk husdjursproduktion	356
Odling av markförbättrande växter och saneringsväxter	223
Odling av fånggröda	109
Alternativa växtskyddsmetoder i trädgårdsodling	500
Främjande av cirkulär ekonomi	75
Odling av dragväxter för bin	275

För vilken areal kan jag få ersättning för ekologisk produktion

Ersättning för ekologisk produktion betalas för den ersättningsberättigade åkermarken som ingår i ditt åtagande och som

- du uppger i din stödansökan
- är i din besittning senast den 15 juni under året i fråga
- används för odling av
  - avsalugrödor och foderväxter
  - gröngödslingsvall

Gröngödslingsvallarna ska ingå i gårdens normala växtföljd och kan inte placeras i växtföljden efter

- vall
- markförbättrande växter eller saneringsväxter
- naturvårdsvall
- mångfaldsväxter

Under åtagandeperioden får du odla gröngödslingsvall på samma skifte under högst två år. En gröngödslingsvall får inte gödslas.

Du kan inte erhålla stöd i miljösystemet för gröngödslingsvallar som ingår i ditt åtagande om ekologisk produktion.

Ingen ersättning för ekologisk produktion betalas för arealen som odlas med

- markförbättrande växter och saneringsväxter
- dragväxter för bin

Har du anslutit dig till produktionskontrollen samma år som du ingår åtagande betalas ersättning först när din gårdsbruksenhet är godkänd i den ekologiska produktionskontrollen.

Ersättning för ekologisk husdjursproduktion

Ersättning för ekologisk husdjursproduktion betalas för foderväxter utöver den ersättning som betalas för ekologisk växtproduktion.

Ersättningen betalas per hektar utgående från antalet djur på din gårdsbruksenhet under kalenderåret. En djurenhet motsvarar en hektar. Ersättning betalas för den areal som du odlar med foderväxter och som ingår i ditt åtagande. Har du färre djurenheter än hektar som du odlar med foderväxter får du ersättning endast för så många hektar som motsvarar dina djurenheter.

Kommer du inte upp i tre djurenheter under kalenderåret betalas ingen ersättning för ekologisk husdjursproduktion. Ditt åtagande kan ändras till att omfatta endast växtodling och ingen återbetalning krävs.

Övergår du under åtagandeperioden till konventionell djurhållning återkrävs ersättningen som du fått för ekologisk husdjursproduktion.

Har du anslutit dig till produktionskontrollen samma år som du ingår åtagande eller har du bytt djurart under åtagandeperioden betalas ersättning först när produktionen är godkänd i den ekologiska produktionskontrollen.

Ersättning för de skiftesvisa frivilliga komplementen

Ersättning för de skiftesvisa frivilliga komplementen betalas för den areal på vilken du genomför åtgärden dock med följande begränsningar

- du kan få ersättningen för odling av fånggröda för högst 30 procent av den totala ersättningsberättigade åkerarealen på din gård
- uppfyller du villkorlighetens krav på växtföljd med en mellangröda som du sår efter en gröda vars skörd du har bärgat kan du för samma areal inte erhålla ersättning för odling av fånggröda
- du kan inte erhålla ersättning för spridning av flytgödsel, urin eller andra motsvarande flytande organiska gödselmedlen med placerande eller nedmyllande utrustning om du på grund av kraven som ingår i villkorlighet inte kan placera eller bearbeta in ämnet i marken på det sätt som åtgärden förutsätter

Möjliga ändringar under åtagandeperioden

Kan jag minska eller öka arealen under åtagandeperioden?

Du kan under åtagandeperioden öka arealen i ditt åtagande

- med sådan ersättningsberättigad areal som har ingått i en annan stödmottagares åtagande om ekologisk produktion och som uppgetts i den årliga ansökan det föregående året.

Så länge det arealmål som uppställts för åtgärden i CAP-strategiplanen inte har uppnåtts är det möjligt att till ett åtagande om ekologisk produktion foga också sådan ersättningsberättigad åkerareal som inte har ingått i ett åtagande hos någon annan odlare. Landskapsregeringen tar årligen ställning till detta.

Du kan ta areal ur ditt åtagande i följande fall

- besittningen av arealen eller dess rätt till ersättning överförs till någon annan
- du överför rätten till ersättning till ett annat icke ersättningsberättigande skifte i din besittning som ansluts till åtagandet
- areal som du har i din besittning är inte längre jordbruksmark

Arealen som blir kvar i åtagandet får inte sjunka under den minimiareal som krävs för att du ska kunna ha ett åtagande. Sjunker arealen under minimiarealen förfaller ditt åtagande.

Tar du areal ur åtagandet och fortsätter att odla den konventionellt återkrävs ersättningen som beviljats för ekologisk produktion.

Kan jag ändra mitt åtagande

- Har du ingått ett åtagande som endast omfattar växtodling kan du under åtagandeperioden ändra det till att omfatta också husdjur
- Har du ingått ett åtagande som omfattar både växtodling och husdjur kan du ändra det till att omfatta endast växtodling om du på din gård inte längre har minst 3 djurenheter under kalenderåret

Du kan också ändra djurarten i ditt åtagande. Djurarten kan ändras endast från början av ett åtagandeår eller ett kalenderår.

Kan jag frånträda mitt åtagande under åtagandeperioden?

Du kan frånträda åtagandet

- vid sådana oförutsedda händelser som kan godkännas som force majeure

Frånträder du åtagandet av andra orsaker och försätter odla marken blir du återbetalningsskyldig.